Nro 58

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Poniedziałek dnia 14 Maja v. s. 1823 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Ostatnia data gazet sankt-petersburskich jest dnia 5 maja.

Gazeta senacka z teyże daty ogłosiła Naywyższe Ukazy J. C. M. do Rządzącego Senatu:

Dnia 11 kwietnia. Dla dostrzeżonych w guberniach mohilewskiey i witebskiey niedogodności, w dopełnianiu przez Policye Ziemskie obowiązkow, na nie włożonych, ROZKAZUJEMY: 1) W guberniach tych, Sprawników Ziemskich naznaczać mają na przyszłość bezpośrednio Gubernatorowie Cywilni z tameczney Szlachty, albo z innych ustronnych Urzędników, mających potrzebne do tego przymioty. 2) Postanowienie to rozciągnąć i na Urzędników, teraz mieysca te zaymujących. 3) Naznaczenie zaś Assesorów Niższych Sądów Ziemskich, zostawić na dawnieyszey osnowie, podług wyboru Szlachty, za potwierdzeniem Naczelników guberniy.

Dnia 21 kwietnia. Woyska dońskiego Nakaźnemu Atamanowi, Jenerał porucznikowi *Iłowayskiemu* 1mu, NAYMIŁOŚCIWIEY ROZKAZUJEMY bydź Atamanem woyskowym tego woyska.

Teyże daty. Członka Komitetu, ustanowionego dla urządzenia woyska dońskiego, Rzeczywistego Radcę Stanu, *Bołgarskiego*, NAYŁASKAWIEY MIANUJĄC Radcą Taynym, ROZKAZUJEMY mu zasiadać w Rządzącym Senacie.

Dnia 22 kwietnia. Przychylając się do prośby Ministra Skarbu, rzeczywistego radcy taynego Hrabi *Gurjewa*, z przyczyny osłabionego zdrowia, NAYŁASKAWIEY UWALNIAMY go od obowiązku ministra Skarbu, zostawując w jego zarządzeniu Gabinet i Ministeryum udziałow.

Teyże daty. Członkowi Rady Państwa Jenerał Porucznikowi *Kankrynowi*, ROZKAZUJEMY bydź Ministrem Skarbu.

Dnia 23 kwietnia. Przychylając się do prośby Naczelnika Głównego Sztabu NASZEGO, Jenerała piechoty Xiążęcia *Wołkońskiego*, NAYŁASKAWIEY UWALNIAMY go na urlop za granicę do wód mineralnych, do odzyskania zdrowia; a do powrotu jego ROZKAZUJEMY obowiązki Naczelnika Głównego Sztabu NASZEGO, sprawować Naczelnikowi Głównego Sztabu 1go Woyska, Jenerał Adjutantowi Baronowi *Dibiczowi*.

Dnia 25 kwietnia. Koniuszego dworu NASZEGO, *Ozerowa*, uwalniając od zarządzania nadwornemi stadami końskiemi, NAYMIŁOŚCIWIEY ROZKAZUJEMY mu zasiadać w Rządzącym Senacie, w Moskwie, i zostawujemy mu prawo pobierać całe dotychczasowe utrzymanie.

Teyże daty. Dyrektor pawłowskiey fabryki sukienney, 5tey klassy *Zybelin*, w nagrodę odznaczającey się gorliwości w obowiązkach, przez zwierzchność zaświadczoney, nayłaskawiey podniesiony do rangi 4tey klassy.

Teyże daty. Na wakujące mieysce członka w kantorze intendencyi dworu, przeznaczony został odstawny radca stanu *Adamowicz*, z pensyą po 2,250 rubli.

Podług gazety *le Conservateur Impartial*: Hrabianka, Julia *Pahlen*, wnuczka Hrabiny *Litta*, damy honorowey, mianowana panną honorową NN. Cesarzowych.

Donoszą z *Witebska*, iż w *Bieszenkowiczach* na pamiątkę pobytu J. C. M. w roku 1821, wzniesiony został monument, na tem mieysou, gdzie N. Pan raczył udarować obecnością Swoją festyn, przez gwardye Cesarskie wydany. Stosowny napis uwiadamia o zdarzeniu, ku uwiecznieniu którego jest wystawiony.

Kurs petersburski dnia 1 maja: dukat hollenderski nowy 11 r. 90 kop. Zmiana złota 2 r. 87½ kop. Zmiana sr. 2 rub. 73 kop. i 2 r. 72½ kop.

Nieustający dochod kommissyi umorzenia długow: 6§ assygn. - po — — — 99⅝,½
6§ brzęczącą monetą — — 96½
5§ takąż - - - — — 80⅝,¼

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa dnia 19 maja.
(*z Gazety Warszawkiey.*)

N. Pan mianował biskupem dyecezalnym Kujawsko Kaliskim JW. JX. Józefa *Koźmiana*, dotychczasowego sufragana lubelskiego, Biskupa karysteńskiego.

N. Pan raczył nayłaskawiey wyrokiem z dnia 27 lutego r. b., ozdobić orderem ś. *Stanisława* II klassy, JW. JX. Teofila *Wolickiego*, proboszcza katedry metropolitalney gnieźnieńskiey w Wielkiem Xięztwie Poznańskiem, a dnia 30 kwietnia, tymże orderem IV klassy, W. Józefa *Dulewskiego*, sekretarza jeneralnego dyrekcyi jeneralney stad.

(*z Kur. Warsz.*) JW. Jenerał Naryszkin, powrócił do Warszawy z Rossyi, a przybyła do naszey stolicy z Rzymu JW. Naryszkinowa, Marszałkowa dworu J. C. M.

Kommissya Wojew. Mazow. przypomniała postanowienie Xięcia Namiestnika Królewskiego, wydane w r. z., iż, zapobiegając niszczeniu lasów, a mianowicie drzew i gajow brzozowych, których ogromna liczba w każdym roku jest marnie wytępiana na majenie, ścinanie drzew zielonych, mianowicie brzozowych, i obsadzenie niemi budynkow i ulic, w pierwszych dniach maja i inne uroczystości, jest odtąd zabronione. Ten, kto drzewa zielone dowozi, i ten, kto przy budynkach lub drogach je osadzi, ulegnie karze policyyney, to jest: od każdego drzewa zapłaci zł. 12.

Piękna galerya obrazow, JW. Hrabi Kasztelana Ossolińskiego, w jego pałacu *Tłumackie* zwanym, umieszczona, i dla publiczności otwarta, zawsze się powiększa. Wiele malowań przybyło w tych czasach, a szczególniey: Marynarz *Werneta*, ś. Franciszek *Gwercina*, święta familija *Zucharego*, tudzież inne *Albana*, *Laurego*, *Lokatellego*, *Netszera*, i t. p.

Sylwan, dziennik nauk lesnych i myśliwych, przestał bydź pismem peryodycznem, lecz będzie i nadal wychodzić, w tymże formacie i objętości, 4 razy do roku, bez oznaczenia czasu wyyścia.

Na ostatnich targach warszawskich płacono za korzec żyta złotych od 19 do 20. Jęczmienia od 16 do 17. Owsa od 11 i pół do 12. Siana fura jednokonna od 20 do 40, parakonna od 44 do 58. Słomy fura od 9 do 14. Pszenicy przez kilka dni wcale nie dowieziono.

We wsi *Wilkow*, w ekonomii *Kapinoskiey*, o 6 mil od Warszawy, żyje włościanin, mający nazwisko *Klusek*, który jeszcze przy dworze Króla Augusta III był strzelcem, używanym do wynaydowania *trufli*. Ten starzec ma teraz blisko lat

roo i jeszcze trudni się czasem wyszukiwaniem trufli w puszczy Kapinoskiey.

Austrya.

Wiedeń dnia 5 maja.
(*z Gazety Warszawskiey.*)

Słychać, pisze gazeta berlińska, iż N. Cesarz Jmć postanowił, aby znaczna jeszcze liczba żołnierzy dostała urlop, co tém bardziey utwierdza nadzieję utrzymania pokoju. Mówią oraz, iż ci, którzy się chcą poświęcić cywilnym usługom krajowym, mają przez 6 lat bezpłatnie pracować w biórach, i dowieść, iż z własnego majątku utrzymać się mogą.

Gdy zbyteczne powiększenie się kupców i rzemieślników, przywiodło wiele rodzin do zguby, do dalszego więc rozkazu nikomu więcey nie będzie wolno trudnić się handlem i rzemiosłem.

W krajach monarchii austryackiey, nauki teologiczne nie będą odtąd dawane w liceach, lecz w seminaryach biskupich.

Niemcy.

Od brzegów Menu dnia 3 maja.
(*z Gazety Warszawskiey.*)

Wielka Xiężna Sasko-Weymarska choruje od dni kilku; w kościołach odprawia się nabożeństwo o jey wyzdrowienie.

Seym Sasko-Weymarski uchwalił większością kresek, iż oddalenie się z kraju młodzieńca, obowiązanego do służby woyskowey, nie pociąga za sobą kary, zabrania majątku jego na skarb, lecz tylko karę więzienia cywilnego od 3 do 6 miesięcy.

Na ostatnim jarmarku lipskim było greków więcey, niż zwykle, lecz nie znaleźli kredytu handlowego. Na tymże jarmarku rossyan i polaków było bardzo mało, a z *Warszawy* ledwo kilka znaydowało się osob.

Od niejakiego czasu prowadzą znowu przez *Frankfort* wiele koni z północnych Niemiec do Francyi: liweranci francuzcy płacą za jednego po 15 i 17 luidorów, w miarę, jak się zda do jazdy lub taborów.

Francya.

Paryż dnia 3 maja.
(*z Gazety Ryzkiey Zuschauer.*)

Utrzymują, że marszałek *Moncey*, żądał znacznego wzmocnienia, ażeby zaczepnie mógł działać.

W *Brest* otworzono składkę i wnet ją zebrano, dla uczczenia złotym puharem P. *Kerres*, byłego mera.

Zapewniają, że rząd hiszpański, zapobiegając nastąpić mogącey zdradzie, mianował w każdey twierdzy po trzech komendantów, ażeby w przypadku zapomnienia obowiązków, lub jeśliby który przekupstwa się dopuścił, dway inni mogli przedsięwziąć środki ku obronie twierdzy.

D. 4 maja. Młodzi ludzie, którzy w *Lionie* handel pogrzebli, zostali zpod sądu uwolnieni: gdyż to był tylko żart maskaradowy.

Xiężna *Angouléme* dnia 1 maja wyjechała do *Nismes* i *Avignon.*

Podług każdey nowey wiadomości z *Lograno*, zdaje się, że stoczona tam bitwa, bardzo krwawą była. Dziennik paryzki donosi, iż to miasto trzy razy było brane i trzy razy odbierane, aż za czwartym dopiero razem francuzi się w niem utrzymali. W końcu był to tylko korpus geryllasow, z którym francuzi mieli do czynienia.

Lubo wielu zaprzecza, większa jednak część wierzy wiadomościom z *Madrytu*, że P. *Marcillac*, wyjechał do *Sevilli* z poleceniem dyplomatycznem, a trzey deputowani stanów Kortez oczekiwani są w główney kwaterze Xięcia *Angouleme.* Z tego wnoszą o blizkim pokoju.

Paryż dnia 3 maja.
(*z Gazety Warszawskiey.*)

Dnia 26 z. m. odprawiła się rada ministrów u Xięcia *Belluno*, ministra woyny.

Hrabia *Coutard*, jenerał porucznik, napisał do wydawcy dziennika *Biała Chorągiew*, iż rząd naganił tworzenie lekkiey jazdy w *Paryżu* dla woyska wiary, i kazał mu uwięzić mniemanych oficerów korpusu, który nie istnieje.

Listy z *Kadyxu* donoszą, iż municypalność tego miasta oświadczyła, że nie przyymie stanów, jeśliby tam stolicę rządu przenieść chciały.

Wóz pocztowy, wysłany z *Narbonne* do *Perpignan*, na którym znaydowało się 60,000 fr. dla woyska, został napadniony od 3ch rozboyników; 9 podróżnych musiało wysieść i położyć się na ziemi; lecz jeden z nich uchwycił rozboynika; ztąd powstała bitwa; kilku podróżnych raniono; nakoniec rozboynicy uciekli.

Dziennik Rozpraw donosi z *Burgos* pod d. 25 kwietnia: „Cała przestrzeń od *Burgos* do *Bintrago* ku *Madrytowi*, tudzież między *Duenos* i *Burgos*, jest zupełnie oczyszczoną z woyska konstytucyynego. Jenerał *Empecinado* chce zaciągać gieryllasow, lecz nie mógł zebrać więcey nad 30 ludzi. W *Valladalid* stoi blisko 100 jazdy i 200 milicyi. Wszyscy zapaleni konstytucyoniści wyjechali z *Burgos* do *Madrytu* lub *Korunny*. *Morillo* udał się w 1,600 ludzi do *Leon*. *Espinosa*, któremu w drodze do *Samosiera* uciekło 500 żołnierzy, mając tylko blisko 1,000 ludzi, cofa się ku *Madrytowi*. Warownie w *Burgos* zostały zburzone.

Liberaliści paryzcy, pisze gazeta berlińska, mają wcale inne wiadomości o wypadkach pod *St. Sebastian.* Twierdzą oni, iż woysko francuzkie, przeszedłszy *Bidassoę*, posunęło się prosto ku tey twierdzy, którey dowódca, nazwiskiem *la Hunna*, obiecał otworzyć bramy. Nie wiedziano atoli, iż poprzedzającego dnia wieczorem *Ballasteros*, uwiadomiony o obojętnym sposobie myślenia tego dowódcy, oddalił go, a jenerała *Porras*, doświadczonego konstytucyonistę, następcą jego mianował. Pierwszy oddział francuzki, pod sprawą jenerała *Bourke*, stanąwszy pod murami twierdzy, wyprawił posłańca rozeymowego, i posuwał się, w nadziei zdobycia twierdzy bez wystrzału. Lecz wszystko się odmieniło. Nowy dowódca oświadczył przedniey straży francuzkiey, iż, jeśli się nie zatrzyma, każe do niey strzelać. Wypadało więc cofnąć się. Posłaniec rozeymowy, sam jeden wpuszczony do twierdzy, odebrał krótką odpowiedź, iż tylko na rozkaz Króla twierdza poddać się może. Woysko nasze znowu się posunęło; zaczęto strzelać z bateryi, mającey 15 dział, i razem osada uczyniła wycieczkę. Woysko nasze, utraciwszy blizko 500 ludzi w zabitych, cofnęło się. Nazajutrz zaszła powtórna bitwa, lecz mniey zacięta. Oblężenie zamieniło się teraz w opasanie, do czego użyto 8,000 woyska; 6,000 opasało *Pampelunę*.

Na sessyi izby parów d. 30 kwietnia zajęła się izba projektem do prawa, względem zaciągu młodzieży do woyska z klassy r. 1823. Przeciwko projektowi mówili: Hrabia *Molé* Baron *Barante* i Xiążę *Broglio*; a za projektem: Baron *Montalembert*, Xiążę *Montmorency* i Pan *Chateaubriand*, minister interessów zagranicznych. Nakoniec większością 98 kresek przeciwko 32, projekt powyższy został przyjętym.

Paryż, dnia 5 maja.
(*z Gazety Warszawskiey*).

Odebrano tu przez telegraf następującą wiadomość z *Wittoryi* pod 2 b. m.: „Przednia straż jenerała *Molitor* weszła do *Fraga*. Osada rojalistowska z *Mequinenza* zajęła twierdzę i miasto *Alcaniz*. *Ballasteros* cofa się z *Katalajut* ku *Daroca*. Kilka batalionów rojalistowskich urządza się w *Saragossie*.

Z *Bajonny* piszą pod d. 29 kwietnia: „W Biskai i Nawarrze mieszkańcy mieysc, niezajętych przez francuzów, doznają przykrości od woyska wiary. Jenerał *Empecinado* cofnął się ku *Madrytowi*. Miasto to ma bydź opuszczonem, tak, iż francuzi nie doznają oporu. Trapista stoi w *Samorna* z 4,000 ludzi, a *Campillo* obozuje w górach *St. Ander* z 5,000 ludzi. Pod *Calahora* miała zayść bitwa, którey wypadek jeszcze niewiadomy. Od kilku dni słychać wystrzały działowe w okolicy *St. Sebastian*. Jenerał *Eguja* ogłosił, jaki kurs

pieniądze francuzkie mieć powinny. Wezwał oraz mieszkańców, aby dostawili żywności dla woyska francuzkiego za cenę, którą władze ustanowiły.

Policya poleciła urzędowi pocztowemu, aby *Dostrzegacza Niemieckiego*, który iest liberalną gazetą południowo niemiecką, zabierał i nie wydawał; lecz urząd pocztowy, przez niedobre zrozumienie tego wezwania, zatrzymał *Dostrzegacza Austryackiego*, i dla tego gazety tey przez kilka tygodni nie odbierano w *Paryżu*.

Podczas obrad d. 30 z. m. względem projektu do prawa, o zaciągu żołnierzy z roku 1823, Hrabia *Molé* mówiąc przeciwko projektowi, naganiał rządowi, iż tak późno myśli o utworzeniu woyska odwodowego; oświadczył, iż 100,000 ludzi nie wystarczą na zaięcie całey Hiszpanii; pytał się, czy woyna długo trwać będzie; w chodził w jey zamiary; żądał, aby pisma, tyczące się powodów do woyny, izbie złożone zostały; uczynił nareście zapytanie, w iakich stosunkach zostaje Francya z Anglią? P. *Chateaubriand* odpowiadając na tę mowę, rzekł między innemi: „Szanowny Hrabia żądał, aby na wzór Anglii złożone zostały pisma, ściągające się do interessów hiszpańskich. Niepotrzebne iest odwoływanie się do tego wzoru. Podanie rządowych pism do publiczney wiadomości, iest istotnem w rządzie konstytucyynym; trzeba jednak zachować słuszną miarę, nie mieszać czasów, mieysc i narodów. Jeśli rząd Wielkiey Brytanii iest w pewnym względzie mniey ostróżny, niżeli nasz, który takim bydź musi, pochodzi to z różnicy położenia politycznego.

Perpignan dnia 26 kwietnia.

(*z teyże gazety.*)

Zapewniaią, iż P. *de la Hutie*, adjutant Xiążęcia *Angouleme* powiozł Marszałkowi *Moncey* rozkaz posuwania się. Officer ten wrócił tu 23 b. m., i odtąd woysko opasuje *Figueras*. Główna kwatera wsp mnionego Marszałka, która d. 22 b. m. była w *Cabanes*, miała się przenieść d. 28 b. m. do *Castellon*. Korpus jego żadney ieszcze bitwy nie stoczył z hiszpanami. Zdaie się, iż marszałek, przed posunięciem się swoiem, zaczeka na przybycie dywizyi jenerała *Donnadieu* w okolice *Puycerdy*.

Bajonna dnia 29 kwietnia.

(*z teyże gazety.*)

Słychać, iż stolica rządu hiszpańskiego została przeniesioną z *Sevilli* do *Kadyxu*. Mówią także o bitwie, która miała zayść w okolicach *Tudela*, a którey szczegółow z niecierpliwością oczekują.

Donoszą z Arragonii, iż *Ballasteros* zalecił władzom w *Saragossie* aby mieszkańcy nie dawali niepotrzebnego odporu francuzom, którzyby się pod murami tey twierdzy pokazali. Dodał oraz, iż bohaterskie to miasto nie może się spuścić na korpus iego, gdyż odmienne przepisy otrzymał.

Twierdzą powszechnie, iż deputowani stanów hiszpańkich przybyli do główney kwatery Xiążęcia *Angouleme* w *Wittoryi*, co jeśli tak jest, i jeśli woysko francuzkie stanie nad *Ebro*, w tym razie byłaby jeszcze jakaś nadzieia, iż obie strony skłaniają się do zgody. Mówią nawet, iż układy już się zaczęły. Słychać atoli, iż rząd hiszpański domaga się, aby woysko francuzkie ustąpiło z kraju; wspomnione zaś woysko chce pozostać w teraźnieyszych stanowiskach swoich.

D. 25 b. m. przejeżdżało tędy kilka sztafet. Przejeżdżał oraz goniec wysłany od gabinetu hiszpańskiego. Z różnych pobudek utwierdza się coraz bardziey mniemanie, iż woysko francuzkie nie tak prędko póydzie do *Madrytu*, i że pokoy między woiującemi teraz narodami wkrótce może bydź przywróconym.

Bajonna dnia 26 kwietnia.

(*z Gazety ryzkiey Zuschauer.*)

Wczora przez cały dzień napróżno czekaliśmy poczty z obozu pod *S. Sebastian*. Powiadają, że załoga tameczna zrobiła wycieczkę.

Pogłoska krąży, iż jenerał *Molitor* stoczył bitwę z jenerałem *Ballasteros*, między *Alfan* i *Tudela*.

Ciągle tu przychodzą ranieni francuzi ze szpitalów z *Vittoria* i z okolic *S. Sebastian*, a ztąd się wysyłają do *Bordeaux*.

Słychać, iż od wycieczki zaszłey d. 9, załoga w *S. Sebastian*, trzy już nowe zrobiła, i bardzo się odznaczyła. Wczora słyszeliśmy znowu z tamtey strony mocne strzelanie z dział. Regiment, który na stok wyszedł dla robienia obrótów, zdaje się, że ściągnął uwagę oblegających. Morzem *S. Sebastian* ma zupełnie wolne związki.

Słychać, że trapista, maiąc słuszne przyczyny do gniewu na woysko francuzkie, wystąpił z jego szeregów, i w okolicach *Lermy* przyłączył się do *Merino*, także duchownego.

Donoszą z *Perpignan* pod d. 23 kwietnia: Słyszano nad *Perthuis* strzelanie z dział pod *Figueras*.

Pozostali tu zakonnicy odebrali wiadomość, że bracia ich, którzy do *Campredon* powrócili, zabrani zostali przez milicyą. Jenerał *Mina*, osadził 8,000 ludzi ważne stanowisko, *U. L. Fr. Salud Cargol*, ze czterma swymi oficerami siedzi w woyskowém więzieniu. Wszyscy oficerowie tey dywizyi, są aresztowani w obozie. Mamy podeyrzenie, ażeby woysko wiary, zmówiwszy się, nie podniosło buntu, i nas nie opuściło; dla tego postanowiono je rozdzielić na kompanie i bataliony, i do naszego woyska przyłączyć.

HISZPANIIA.

Madryt dnia 24 kwietnia.

(*z Gazety Warszawskiey.*)

Hrabia *Abisbal* wskazał mieysca, gdzie rozmaite korpusy woyska jego w okolicach *Madrytu* stać mają. Mieysca te są, ile możności, blizkie, aby korpusy utrzymywały związek z sobą i za danym znakiem zebrać się mogły. Dowództwo pierwszey dywizyi powierzył jenerałowi *Jose de Zayas*, a drugiey, marszałkowi polnemu *O'Daly*.

Prefekt w *Sevilli* wydał odezwę do mieszkańców tamecznych, chwaląc dobry sposób myślenia, jaki w ostatnich wypadkach czasowych okazali. D. 14 b. m. odprawił się tam popis milicyi madryckiey.

D. 8 b. m. jenerał *Riego* przybył do *Kadyxu*. Jenerał dowodzący i prefekt wyjechali z wielu obywatelami na jego powitanie. Jenerał *Riego* miał krótką przemowę do ludu zalecając mu jedność i przestrzeganie konstytucyi.

Od granic hiszpańskich dnia 29 kwietnia.

(*z teyże gazety.*)

Bryg angielski przybył z żywnością do portu *St. Sebastian*. Osada tey twierdzy strzela często do korpusu, trzymającego ją w zamknięciu, który wynosi 1,800 ludzi.

Dowiadujemy się, iż jenerał portugalski *Rego* wkroczył z korpusem, wynoszącym blisko 12,000 ludzi do Hiszpanii, i znayduje się między *Ciudad-Rodrigo* i *Salamanca*.

Jenerał hiszpański *Juan Martin*, zwany *Empecinado*, opuścił stanowisko swoje przy *Somosierra*, i cofnął się ku *Madrytowi*. Przednie czaty francuzkie stoją w *Aranda*, a pierwszy korpus woyska jest w *Burgos*, dokąd d. 1 lub 2 maja przeniesiona będzie główna kwatera Xięcia *Angouleme*.

Obcy legion, składający się z batalionu piechoty i szwadronu ułanów, stoi w *Campredon*.

ANGLIA.

Londyn dnia 26 kwietnia.

(*z Gazety le Conservateur Impartial.*)

Posiedzenie Izby Parów d. 24.

Lord *Ellenborough* rzekł: „Nim będę mówił o dokumentach złożonych, winienem przypomnieć oświadczenie Hrabiego *Liverpool* w roku 1821. Wówczas powiedział on jawnie, iż zapalono rewolucyą w Hiszpanii. W roku 1814, *Ferdynand VII*, znosząc konstytucyą, oświadczył się jednak, że zwoła dawne stany Kortezów, że będzie umiarkowana wolność druku, i że nie będą nakładane podatki bez zezwolenia Króla i reprezentantów narodu. Wszakże nic z tego dopełnionem nie zostało: a rewolucya stanów Kortez skutkiem tey była. Sama tylko Rossya oświadczyła z tego swo-

)A(

je nieukontentowanie. Naradzano się o interessach Hiszpanii w *Opawie*; ale Margrabia *Londonderry* protestował się przeciwko wszelkiemu wdawaniu się, a Hiszpania, przerażona przykładem Neapolu i Piemontu, żądała wyraźnego oświadczenia, izby się nie mieszano do jey spraw wewnętrznych. Mowa Króla hiszpańskiego w miesiącu marcu 1821, i odpowiedź prezydenta stanów Kortez, dowodzą, że było dane to zapewnienie. Nie było o tém mowy do 21 września 1822, epoki, w którey pierwszy Xiążę *Wellington* dowiedział się, że sprawa Hiszpanii rozważana będzie w *Weronie*. Czynię więc dwa wnioski z faktów i ze sposobu, podług których postępowano w Niemczech, Piemoncie i w Neapolu, i z postanowienia uczynionego względem Hiszpanii: 1) że Margrabia *Londonderry* aż do swey śmierci przeszkadzał wszelkiemu wdawaniu się; 2) że walka dzisieysza w Hiszpanii, jest walką dezpotyzmu przeciw wolności. Od roku 1814, wszystko nam okazuje, iż do niczego więcey nie zmierzają, jak do obalenia wszelkiey zasady wolności, a jeśli się to usiłowanie uda, cóż naówczas się stanie u nas z wolnością druku? Nie należałoż oczekiwać, ażeby ministrowie doyrzale rozważyli skutki, jakieby z wdania się Francyi w sprawę hiszpanów, dla Anglii nastąpiły; odpowiedź na depesze Xięcia datowane w *Weronie* brzmi następnie: „Wdawanie się naganne jest w zasadzie, a w skutku niemogące się wykonać; a jeśliby też ono nastąpiło, cokolwiekby wyniknąć miało, Król Jmć będzie się temu całą siłą opierać.“ Podług pism Xięcia, datowanych d. 29 października, w *Weronie*, zdawałoby się, że chciał wymagać od Francyi oświadczenia na trzy wiadome pytania; ale wypadki temu zaprzeczają. Za powrótem Xięcia ze Włoch, Lord *Sommerset* wysłany był do *Madrytu*. Przebiegam z zadziwieniem pamiętniki Xięcia. W nich jest wyrażono: jeśliby Hiszpania zezwoliła na niektóre odstąpienia, wtedyby Francya cofnęła woysko swe obserwacyyne. Lecz ktoż go upoważnił do podobnego wniosku? Jeśliby Xiążę miał na myśli zasady konstytucyi angielskiey; dalekim byłby od czynienia rzeczonego wniosku. Lecz podobno Xiążę mało znał i konstytucyą hiszpańską. P. *Canning* wyraził w swoich notach, że Francya ma prawo jęcia się środków ostróżności, dla zapobieżenia zarazie polityczney. Zdawało się, że uczuł nawet ważność tego twierdzenia, gdyż nazajutrz napisał do Pana *W. A' Court*, że woysko obserwacyyne jest główną przeszkodą do układów. D. 4 lutego, parlament zgromadził się, a wtedy ułożoną została nota; naganiała ona wdawanie się sprzymierzonych w interessa hiszpańskie, i została przesłana Panu *W. A' Court*, który razem odebrał polecenie, starać się wyjednać nowe odstąpienie; i te noty sprzeczne wprawiły go w wielki kłopot.

P. *Canning* wybawił takoż Pana *Chateaubriand* z kłopotu, w jaki go wprawiła mowa *Ludwika XVIII*, twierdząc, że ona może bydź tłumaczoną dwojako. Aby dowieśdź, że rząd francuzki nie chciał wywrócić całkiem konstytucyi hiszpańskiey, dosyć jest widzieć notę Pana *Lagarde*, czytaną Królowi hiszpańskiemu, w którey wyrażono, że ten Monarcha powinien znowu odzyskać swą władzę, nim przystąpi do zmiany konstytucyi, w którey układ familiyny powinien nabyć więcey mocy, aniżeli kiedy Hiszpania w czasie wezwania Francyi okazała krew zimną, coby uczyniło honor rządowi ustalonemu. Niechay ten, który rozumie, że zgodną jest z naszym honorem, podkopywać chytrze wolność innych narodów, opiera się wnioskowi, który wnet podam, ale ten, co żąda, ażeby Monarcha Wielkiey Brytanii, zaymował na czele Monarchów konstytucyynych mieysce, przyzwoite Monarsze ludu wolnego, niechay głosuje ze mną na adres do J. K. Mości! Wniosek w tych słowach był ułożony: „Będzie podany adres z podziękowaniem J. K. Mości, za łaskawe udzielenie pewnych dokumentów, tyczących się ostatnich układów w *Weronie*, *Paryżu* i *Madrycie*. W nim ma bydź wynurzony głęboki żal, że żądanie J. K. Mości było bezskutecznêm, aby utrzymać pokoy między Francyą a Hiszpanią. Równieź ma bydź przedstawiono Królowi Jegomości postępowanie jego ministrów, iż podług naszego rozumienia, nie zdawali się mieć na celu, utrzymania honoru i prawdziwych interessów narodu angielskiego, i że niepodobna było uwierzyć, ażeby te negocyacye zapobiegły woynie. Oprócz tego ma bydź przełożono Królowi Jmci, żeśmy się dowiedzieli z prawdziwém nieukontentowaniem, że Król francuzki nie miał względu na sprawiedliwe przedstawienia J. K. Mości, pomimo mocney pomocy, którą jemuśmy dali, pomimo przywrócenia praw, które wszystkie narody mają, urządzać swe instytucye wewnętrzne; jednak Francya uczyniła niezasłużony zamach, i niemogący bydź usprawiedliwionym, na Hiszpanią, którey niepodległość była we wszystkich czasach szczególnieyszym przedmiotem polityki angielskiey, i która jeszcze jest do dziś dnia, z przyczyn świeżo przytoczonych, potrzebną dla bezpieczeństwa naydawnieyszego i naywiernieyszego sprzymierzeńca Króla Jmci i dla bezpieczeństwa terrytoryum angielskiego.“

Lord *Ellenborough*, uczynił potem wniosek: ażeby doniesiono K. Jmci, iż głośno naganiamy ministrów, którzy radzili Hiszpanii, ażeby podług żądania Francyi uczyniła odmiany w swey konstytucyi, z wolnym obiorem pokoju lub woyny, nie odebrawszy wyraźnego zapewnienia, że podobna powolność ze strony Hiszpanii zasłoni nadal to królestwo od wdawania się w jey sprawy w późnieyszych czasach: postępowanie, przez które, w całym biegu układów, starali się raczey zasłonić rząd francuzki od wstydu i niebezpieczeństwa, aniżeli utrzymać sprawę Hiszpanii. Nadto donieść Królowi Jmci, iż, zapatrując się na postępowanie rządu francuzkiego w czasie ostatnich układów, nie możemy wierzyć przyrzeczeniom przez niego uczynionym, iż się zrzeka wszystkich widoków ambicyi i rozszerzenia się, ani jego zapewnieniom, że będzie poważał niepodległość Portugalii. Zapewnić Króla Jmci, że zasada, podług którey Francya w tey chwili postępuje, zagraża bezpieczeństwu każdego rządu konstytucyynego, i niezawodnie według tego otrzyma wyższość, jaką Francya zawsze mieć usiłowała nad Hiszpanią; że w tym stanie rzeczy, nie możemy się wstrzymać od naygorętszych życzeń, ażeby naród hiszpański wyszedł tryumfując z walki teraźnieyszey, równie sprawiedliwey, jak i zaszczyt czyniącey. Oświadczyć Królowi Jmci, iż podług zdania tey izby, polityka czynna, pewnieysza i niedwóznaczna, podałaby w teraźnieyszych okolicznościach, w których się znayduje Europa i Francya, naylepszą nadzieję uniknienia woyny, którey ten kray, lękamy się tego, zmuszony będzie stać się uczęstnikiem, z przyczyny niebezpieczeństwa coraz wzrastającego, i w epoce daleko krytycznieyszey.“

Gazeta ryska *Zuchauer* wyraża: iż w angielskich gazetach znayduje się odezwa marszałka *Moncey*, w imieniu *Ferdynanda* VII, w którey on wzywa do poddania twierdzy *Figueras*, i bardzo w mocnych wyrazach napisaną odpowiedź odmawiającą, komendanta *Santi S. Miguel*: obie są pod datą 22 kwietnia.

Kurs wileński na assygnaty od dnia 12 maja rubel srebrny 3 rub. 80 kop., czerwony złoty nowy r. 11 kop. 78, stary r. 11 kop. 59, imperyał r. 36 kop. 90.

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Wojennego Litewskiego Gubernatora.
Andrzey Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 58.

Wilno dnia 14 Maja Roku 1823 v. s.

Kopia.

Kommissya Rządowa Woyny Królestwa Polskiego

Wzywa wszystkich byłych woyskowych Polskich, którzy otrzymali dotacye od byłego Rządu Francuzkiego na banku Medyolańskim, niegdyś Monte Napoleone, a teraz Monte Milano zwanym, którzy dotąd nikomu swoich patentow czyli brewetow, na takowe dotacye, w celu poszukiwania swoich pretensyy, nie złożyli, aby też patenta czyli breweta, wraz z świadectwami życia, do Kommissyi Rządowey Woyny, przed upłynieniem przyszłego miesiąca sierpnia franco przesłali.

Dowody takowe po złożeniu w Kommissyi Rządowey Woyny, przesłane zostaną do Kommissyi Likwidacyyney, w Medyolanie ustanowioney, dla przyjęcia i wyrachowania należytości każdego Donataryusza.

Ponieważ dotacye tego rodzaju rozciągają się i na sukcessorów, przeto w razie śmierci Donataryusza, sukcessorowie ich prawni, mogą poszukiwać tey należytości, w takowym jednak razie, winni są załączyć do dowodów czyli brewetow świadectwo urzędowe, jako są niewątpliwie prawemi sukcessorami tego, który otrzymał dotacyę.

Oprócz Donataryuszow, których nazwiska mogą bydź Kommissyi Rządowey niewiadome, obwieszczenie ściąga się szczególniey do następujących: Markowskiego, Zimmer i Zakowskiego Kapitanow, Krajewskiego Kaprala, Lisieckiego i Raczyńskiego żołnierzy.

W Warszawie dnia 26 lutego 1823.

Radzca Stanu pełniący tymczasowie obowiązki Ministra Woyny Jenerał Dywizyi.

podpisano: Hauke.

W zastępstwie Dyrektora Jeneralnego, Assesor Kommissoryatu: Darewski.

Sekretarz Jeneralny Jenerał Brygady: Nowicki.

Zgodno Sekretarz A. Łazarewicz.

ОБЪЯВЛЕНІЕ.

2. Полевая Провіантская Коммисія Отдѣльнаго Литовскаго Корпуса объявляетъ, что на поставку провіанта для войсъ сего Корпуса въ Гродненской, Виленской и Минской Губерніяхъ, и въ Бѣлостокской Области квартирующихъ, равно и для внутреннихъ тамо въ раіонѣ корпуса состоящихъ, на продовольствіе съ 1го Сентября сего 1823го по 1е Генваря будущаго 1824го годовъ производиться будутъ торги въ Гродненской, Виленской и Минской Казенныхъ Палатахъ и во 2 отдѣленіи Бѣлостокскаго Областнаго правленія предстоящаго Юля мѣсяца 13го, 16го и 17го числа, а затѣмъ окончательные переторжки 18го, 19го и 20го числъ тогоже Юля мѣсяца.

На сіи сроки вызываются желающіе къ торгамъ съ законными залогами на сей разъ въ пятую часть противу подряда. Планъ и кондиціи, по коимъ будутъ производиться сіи торги, суть тѣ самые, по которымъ производилися уже таковые въ Октябрѣ мѣсяцѣ прошлаго 1822го года, и всякой желающій можетъ оные видѣть въ Казенныхъ Палатахъ и въ Областномъ Правленіи, равно и въ сей Коммисіи.

Военный Совѣтникъ Скребицкій.

8 класса Булатовичъ.

8 класса Качковскій.

Секретаръ Гулакъ.

OGŁOSZENIE.

2 Polowa Prowiantska Kommissya Oddzielnego Litewskiego Korpusu ogłasza, iż na dostawę prowiantu dla woysk tego Korpusu w Grodzieńskiey, Wileńskiey i Mińskiey Gubernii, i w Obwodzie Białostockim kwaterujących, równie i dla wnętrznych tam w rajonie korpusu zostających, na utrzymanie od 1go septembra teraźnieyszego 1823 do 1 januaryi następującego 1824 roku będą się odbywać targi w Grodzieńskiey, Wileńskiey i Mińskiey Izbie Skarbowey i 2gim Oddziale Białostockiego Obwodowego Rządu, następującego miesiąca julii 13, 16 i 17 dnia, a potem kończące przetargi d. 18, 19 i 20 takoż miesiąca julii.

Na te terminy wzywają się życzący na targi z prawnemi kaucyami, na ten raz w piątey części w proporcyi podradu. Plan i kondycye, podług których będą się odbywać takowe targi, są te same, podług jakich odbywały się już w miesiącu oktobrze przeszłego 1822 roku, i każdy życzący może je widzieć w Skarbowych Izbach i w Obwodowym Rządzie, również i w tey Kommissyi.

Wojenny Sowietnik Skrebicki.

8 klassy Bułatowicz.

8 klassy Kaczkowski.

Sekretarz Hułak.

Pozew.

1: W Wedle Ukazu JEGO IMPERATORSKIEY MOŚCI Samowładnącego Wszech Rossyy etc etc etc.

UUr. Alexandrowi synowi Józefowi bratu rodzonemu delt. Jelcowi Sowietnikowi Obłasti Białostockiey, Józefowi Szambellanowi, Antoniemu Prezydentowi Sądu Głównego Grodz. 2go Departamentu i kawalerowi, oraz Joachimowi braciom, synom Michała Jelcom do wspólnego z delatorem odparcia pretensyi ciotek i ich potomstwa, o spadły posag po bezpotomnie zeszłey Elżbiecie z Jelcow Daszkiewiczowey do żał., skutkiem Dekretu Ziem. Słonim. dnia 30 8bra 1814 roku nastałego, zastosowaney, a sukcessorom sp. Franciszka i samey Jelcow, jakoto: Jakiegokolwiek imienia i płci potomstwa zeszłey Anny z Jelcow Rodowickiey, Tekli z Jelców Milkiewiczowey, Brygidzie z Jelców Pokroszynskiey z dokładem Opieki potomstwa z Jelców Bęklewskiey, potomstwa z Teressy Makowieckiey, jey Synowi Klemensowi i córkom, jakichkolwiek imion Giżyckiey i Malinowskiey, potomstwa z Jelca Hansewiczowey, oraz z Jelcow Siekluckiey i jey potomstwu z sukcessorami z dokładem dla wszystkich imion tytułow i Opiek należnych, nie mniey i dalszym, jeśli są z Franciszka Jelca pochodzącym sukcessorom, do stanności łącznie z obżał. Narbutową i Chodakowską nakazaney, pozew powtórny w mieyscu exekucyi przed Sąd Ziem. Słonim. na kadencyą następną juniową na skutek Dekretu Ziem. tegoż Powiatu w roku 1822 apryla 15 zapadłego, i wynosi się z instancyi Ur. Adama Jelca b. Sęd. Granicz. Gubernii Grodzień., który do dwóch pozwow, pierwszego w d. 21 apr., drugiego w d. 26 augusta roku przeszłego 1822 po obżał. przed Sąd Ziem. Słonim. wyniesionych i przez Gazetę Kuryera Lit. awizowanych, a za onemi zapadłych dwóch stopniow w tymże Sądzie, pierwszego w r. 1822 aug. 24, drugiego w d. 22 xbra poosobnych niestannych Dekretow referując się, obżał. pozywa w prośbach solucyi za Kondemnaty

poosobno opłaceniu prośb uprzedniemi żałobami, wyżey datą pomienionemi, we wszystkim zaskutecznienia, expensow prawnych zwrótu, i tego o co proszonym będzie decydowania. Wolna pozwu poprawa.

Roku 1823 apryla 17 d. Woźny zeznaję, iż w sprawie JW. Adama Jelca b. Sędz. Gran. Guber. Grodzien., iż kopie tego pozwu zgodne z tym autentykiem, iedną W Alexandrowi Jelcowi Sowietnikowi Obłasti Białostockiey oczewisto, drugą Józefowi Szambelanowi b. Dworu polskiego, i Joachimowi braciom synom Michała Jelcow, trzecią sukcessorom sp: Franciszka i samey Jelcow, jakoto: jakiegokolwiek imienia i płci potomstwa zeszłey Anny z Jelcow Radowickiey, Tekli z Jelcow Milkiewiczowey, Brygidzie z Jelcow Pomroszyńskiey z dokładem Opiek, potomstwa z Jelcow Bęklewskiey, potomstwa z Jelcow Makowieckiey jey synowi Klemensowi, i córkom jakichkolwiek imion Giżyckiey i Malinowskiey, potomstwa z Jelcow Hancewiczowey, oraz z Jelcow Siekluckiey, i jey potomstwa z sukcessorami z dokładem dla wszystkich tytułow imion i Opiek, jako niemającym osiadłości do Drzwi Sądowych Ziem. Słonim. przybijając, przed Sąd Ziem. Słonim. na kadencyą następną juniową powtórnie w mieyscu exekucyi popodawałem a dla łatwieyszego wszystkich pozwanych o ninieyszym pozwie powiadomienia, ony do Gazety Kuryera Lit. na trzykrotną awizacyą podać postanowiłem. Dominik Zukowski Wozny Powiatu Słonimskiego.

Roku 1823 apr. 17 dnia, przed Aktami JEGO IMPERATORSKIEY MOŚCI Ziemsk. Ptu Słonim. stanąwszy obecnie wozny wyżey wyrażony takowy pozew zeznał, przyjąłem, i że jest zgodno w aktach, świadczę, Ignacy Nielubowicz Rejent Ziem. Słonim.

Takowy pozew może bydź w Kuryerze Litewskim umieszczonym, świadczę Hieronim Przecławski Pisarz Ziemski powiatu Słonim.

Wezwanie.

2. W dniu 14 stycznia r. b. zmarł tu w Krakowie przy ulicy Floryańskiey pod liczbą 537 JW. Piotr Paweł Klemens troyga imion Koźmiński, z mieysca urodzenia niewiadomy. Gdy o sukcessorach jego dotąd nic widzieć nie można, którzyby byli, lub gdzieby się znaydowali, podpisany uchwałą Wysokiego Trybunału pierwszey Instancyi wolnego niepodległego i ścisle neutralnego Miasta Krakowa i jego okręgu, pod dniem 24 stycznia r. b. Nro 200 wydaną, w moc artykułu 112 Kod. Cywil. ustanowiony pełnomocnikiem nieobecnych i z mieysca mieszkania niewiadomych sukcessorów zmarłego Piotra Pawła Klemensa Koźmińskiego, ma honor ninieyszym uwiadomić Prześwietną Publiczność, o zgonie W. Piotra Pawła Klemensa Koźmińskiego, wzywając jak nayuprzeymiey każdego, aby raczył donieść podpisanemu, o mieyscu urodzenia ś. p. Piotra Pawła Klemensa Koźmińskiego i jego krewnych. Wzywa oraz sukcessorów, ieżeliby się gdzie którzy znaydować mogli, aby opatrzeni w potrzebne dowody, do sukcessyi zgłaszali się w przeciągu roku, w przeciwnym bowiem razie, gdyby się nie zgłosili; spadek, stosownie do artykułu 768 Kodexu Cywil., narodowi należeć będzie. Krakow d. 10 maja 1823 roku.

Woyciech Skarżyński Tryb. 1 Inst. wolnego, niepodległego i ściśle neutralnego Miasta Krakowa i jego okręgu Sekretarz, Kurator nieobecnych sukcessorow ś. p. Piotra Pawła Klemensa Koźmińskiego.

3. Na przechodzącym statku z przystani Sosenki do Królewca, jest sławionego owsa przeszło beczek 60, który złożony na brzegu Wilii na przeciwko Arsenału. życzący kupić ogułem lub częściami, mogą zainformować się o cenie w domu kapitulnym Kiełpsza na ulicy Bernardyńskiey pod N. 150.

Przedaż domu.

3 Dwa domy murowane jeden na ulicy Subocz N. 28, drugi na zaułku ś. Kazimierskim N. 63, ze wszelkim zabudowaniem wygodnym, stayniami, wozowniami, sklepami, ogrodem dość obszernym fruktowym, oraz warzywnym z placem znacznym pod budową obu tych domów połączonych z sobą zawierającym się, na którym zdrój wody naylepszey, są do sprzedania z wolney ręki za mierną cenę. Życzący nabyć takowe domy oba razem lub pojedynczo, raczy się udać do właścicielki onych Anny Krzyczewskiey Zamieszkałey w domu pod N. 63 na Zaułku ś. Kazimierskim.

Cena produktów na rynkach wileńskich. Niepołożone liczby znaczą, że tych produktów nie było.		Dni Targowe May Piątek dnia 11 srebrem ruble	srebrem kop.	assygnat. ruble	assygnat. kop.
Beczka litewska mająca garcy litewskich 144.	Zyta suchego - - - -	15	50	62	—
	— surowego - - - -	14	—	56	—
	Pszenicy ozimey - - -	—	—	—	—
	— — jarey - - - -	—	—	—	—
	Jęczmienia - - - - -	12	—	48	—
	Owsa - - - - - - -	8	—	32	—
	Gryki - - - - - - -	—	—	—	—
	Grochu - - - - - -	—	—	—	—
	Bobu - - - - - - -	—	—	—	—
	Siemienia lnianego - - -	—	—	—	—
	— — konopnego - -	—	—	—	—
	Krup jęczmiennych - -	18	30	73	20
	— owsianych - - -	26	86	107	20
	— gryczanych - - -	30	81	123	24
Pud Rossyyski.	Łoju wołowego surowego	2	—	8	—
	— — — topionego	4	—	16	—
	Miodu prząśn. z woskiem	4	—	16	—
	Wosku topionego niebielon.	22	—	88	—
	Swiéc woskowych białych	25	—	100	—
	— — - - - żółtych	22	—	88	—
	— łojowych przywoźnych	3	50	14	—
	— — — tu robionych	4	—	16	—
	Włókna towarnego lnu	—	—	—	—
	— — — — pieńki	—	—	—	—
	Siana murożnego - - -	—	75	3	—
	— błotnego - - - -	—	35	1	40
	Faska masła 6 garcowa -	4	—	16	—
	Soli kuchen becz. gar. lit. 48	9	60	38	40
	Piwa krajow. becz. 40 garc.	5	60	22	40
	— dubeltowego - -	12	—	48	—
	Ptastwa po parze indyków	1	50	6	—
	— — — — kur -	—	50	2	—
	— — — — gęsi -	—	—	—	—
	— — — — kaczek	—	—	—	—
Od 11 do 18 maja.	Chleba razowego funt 1	—	$1\frac{3}{5}$	—	$5\frac{3}{5}$
	— — pytlowego przedn.	—	5	—	20
	Mięsa funt 1 - - - -	—	3	—	12
	Wódki garniec 1 - - -	—	80	3	20